SKYGGERAPPORT

PÅ DANMARKS IMPLEMENTERING
AF VERDENSMÅLENE

92-gruppen
Forum for Bæredygtig Udvikling

GLOBALT FOKUS
Folkelige organisationers udviklingssamarbejde

HVORFOR EN ”SKYGGERAPPORT” PÅ DANMARKS IMPLEMENTERING AF VERDENSMÅLENE

De 17 Verdensmål for bæredygtig udvikling, som verdens lande vedtog i FN i september 2015, er en enestående mulighed for at skabe en mere bæredygtig og retfærdig verden. Verdensmålene giver os alle i det globale samfund en fælles ramme og retning for, hvor vi skal hen, og hvad der skal ske de næste 12 år frem til 2030, hvor målene skal være opfyldt. Men det kræver en stor indsats fra alle verdens lande, inklusive Danmark, hvis det skal lykkes.

Danmark spillede en stor og vigtig rolle i tilblivelsen af Verdensmålene. Gennem hele FN-forhandlingsprocessen var Danmark, på tværs af skiftende regeringer, en aktiv og væsentlig aktør. Og da Verdensmålene blev vedtaget, var det med en dansk formand for FN’s generalforsamling og en dansk statsminister på podiet.

Siden er regeringen og Folketinget kommet med to planer for den danske opfølgning på Verdensmålene. Dels den Udviklingspolitiske Strategi, der dækker Danmarks internationale gennemførelse, og som blev vedtaget med et bredt politisk flertal i Folketinget i januar 2017 – og dels en national handlingsplan fra regeringen i marts 2017, der dækker den hjemlige implementering af Verdensmålene.

Fra de danske civilsamfundsorganisationer har vi fulgt processen omkring Verdensmålene tæt og deltaget aktivt både i tilblivelsen, den internationale proces og senere omkring den danske nationale opfølgning. Vi har set den aktive danske indsats omkring tilblivelsen af målene som positiv og har bakket op om og givet indspil til regeringens og Folketingets efterfølgende arbejde med gennemførelsen af målene. Samtidigt har vi faciliteret og deltaget i samarbejdet med de mange andre aktører i det danske samfund, der - som noget meget positivt - har involveret sig aktivt i arbejdet med at gennemføre Verdensmålene.
Men på trods af disse udviklinger, er der også grund til bekymring. Hvis vi skal nå Verdensmålene, kræver det en stor og prioriteret dansk indsats, herunder også en omstilling af den måde vi lever på i Danmark og agerer i verden. Verdensmålene nås ikke med en ”business as usual” tilgang. Opfattelsen af, at ”Danmark generelt er i hus med Verdensmålene”, som det står i regeringens handlingsplan, er hverken retvisende eller tilstrækkelig. Vi ser således også en for lav politisk prioritering af Verdensmålene og herunder en manglende forståelse og erkendelse af de udfordringer, Danmark må tage fat på, hvis vi skal yde vores nødvendige bidrag til at bringe Verdensmålene i hus. Samtidigt er der en risiko for, at den til enhver tid siddende regering selv vælger, hvordan den vil lade sine fremskridt måle i forhold til Verdensmålene.
På den baggrund har vi i de to danske civilsamfundsnetværk Globalt Fokus og 92-gruppen valgt at udarbejde denne ”skyggerapport” med vores vurdering af, hvordan det går med den danske gennemførelse af Verdensmålene. Forhåbningen er, at de politiske beslutningstagere og andre aktører i det danske samfund vil læse rapporten og derved få et bedre billede af de udfordringer, Danmark og den danske regering står overfor, hvis vi skal nå Verdensmålene. Vi håber således, at rapporten vil give klarhed og debat om den danske indsats for Verdensmålene – og dermed også føre til en styrkelse af den rolle Danmark spiller i denne afgørende dagsorden for vores fælles fremtid.

Peter Christiansen
Sekretariatsleder
Globalt Fokus

Troels Dam Christensen
Sekretariatsleder
92-gruppen – Forum for Bæredygtig Udvikling

CIVILSAMFUNDETS VURDERING AF DEN DANSKE REGERINGENS ARBEJDE MED OPFYLDELSEN AF VERDENSMÅLENE FOR BÆREDYGTIG UDVIKLING

NATIONALT NIVEAU

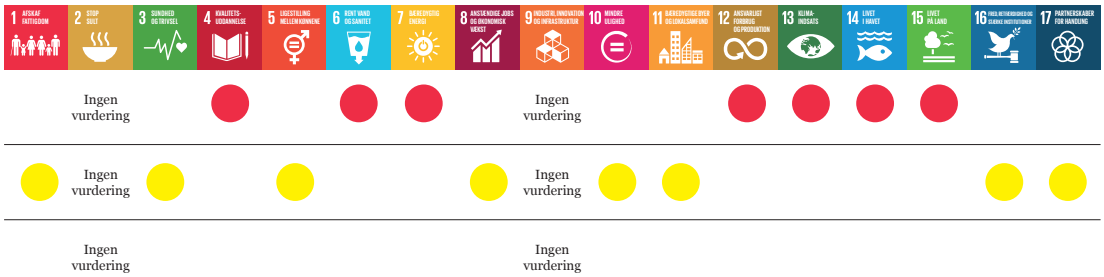

INTERNATIONALT NIVEAU

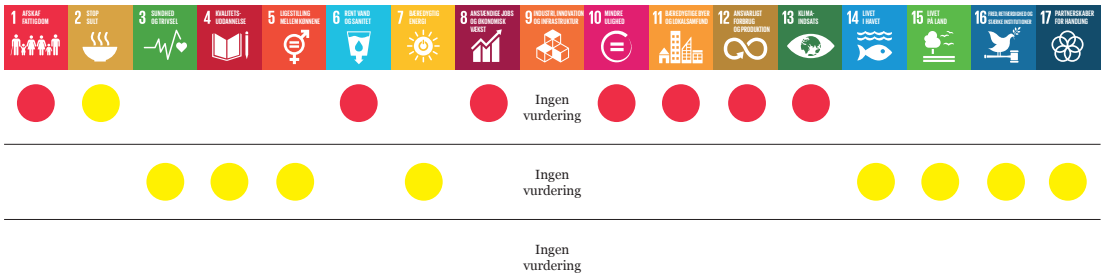

AFGRÆNSNING OG METODISKE VALG

Denne rapport er udarbejdet af 92-gruppen og Globalt Fokus i en fælles arbejdsgruppe mellem organisationerne i de to netværk. Rapporten har til formål at analysere og vurdere den danske regerings indsats for opfyldelsen af 2030-dagsordenen og herunder FN's Verdensmål for Bæredygtig Udvikling, eller blot Verdensmålene – i Danmark og i Danmarks internationale engagement.

Indholdet til rapporten er leveret af de to netværks sekretariater og af de medlemsorganisationer, som har haft mulighed for at bidrage til rapportens udarbejdelse. Den endelig rapport er sammenskrevet af konsulent Marianne Haahr og Susanne Sayers, og grafisk sat af Laura Danielsen hos Mellemfolkeligt Samvirke, og Niels Sønderby Christensen, hos Manguster.
Rapportens indledning, metodeafsnit og kapitel 3 er skrevet af 92-gruppens og Globalt Fokus' sekretariater, der dermed er ansvarlige for indholdet i disse afsnit. Vurderingerne af regeringens arbejde med at opfylde hvert enkelt af de 17 mål er udarbejdet af de enkelte medlemsorganisationer, som dermed står til ansvar for indhold og vurderinger. Det har været tilladt for de bidragende medlemsorganisationer at indhente ekspertviden fra aktører, som ikke er medlem af 92-gruppen eller Globalt Fokus. Disse aktører er nævnt specifikt som ressource under hvert mål.

Vurderingen af regeringens arbejde med at opfylde Verdensmålene er opdelt i "initiativer i Danmark" og "det internationale engagement". For arbejdet i Danmark har rapporten taget udgangspunkt i "Regeringens handlingsplan for implementering af FN's Verdensmål". For det internationale engagement og Danmarks rolle i udlandet har rapporten sammenholdt de indhentede informationer med "Verden 2030: Danmarks udviklingspolitiske og humanitære strategi". Begge vurderinger er skrevet efter to parametre:

- Det vurderes, om udviklingen inden for hvert enkelt mål er har været negativ, er stagneret eller har været positiv.

- Det vurderes, hvorvidt der er tilstrækkelige politikker og/eller institutioner på plads til at sikre en positiv udvikling mod opfyldelse af hvert enkelt Verdensmål, både i Danmark og i Danmarks internationale engagement.

LÆSEVEJLEDNING

Denne læsevejledning indeholder forklaring på baggrund for udvælgelse samt vægtning af indhold i rapporten, som er vigtige for at forstå form og indhold.

1. DANMARK SAMMENLIGNES IKKE MED ANDRE LANDE I RAPPORTEN

På en del af Verdensmålene klarer Danmark sig relativt set bedre end andre lande, hvilket ofte nævnes i teksten. Det er dog ikke hensigten i denne rapport at sammenligne Danmarks status med andre landes. Rapporten vurderer udelukkende Danmarks egen indsats, med de problematikker, som gælder for Danmark, og sammenholder direkte med Verdensmålene i en dansk kontekst, ud fra den danske regerings handlingsplan. For eksempel er forholdene på danske arbejdspladser ofte bedre end arbejdsforhold i eksempelvis Bangladesh, men i vurderingen af tilstanden i Danmark fokuserer rapporten på anstændige forhold i en dansk kontekst, såsom f.eks. psykisk arbejdsmiljø og lige løn for lige arbejde.

2. EKSPERTERS FOKUS PÅ UDVALGTE PROBLEMER

Verdensmålene er opdelt i en række delmål. Disse delmål er ikke nævnt specifik i teksten, og der er ikke systematisk rapporteret på dem alle. Dette skyldes, at forfatterne har valgt at fokusere på udvalgte problematikker –fordi disse problematikker er særligt kritiske og fordi medlemsorganisationerne har særlig ekspertise indenfor emnerne, hvormed integriteten og det faglige indhold i rapporten sikres. Skyggerapporten er skrevet af de organisationer i civilsamfundet som har haft mulighed for at bidrage med deres særlige og specifikke viden. Der kan derfor findes eksempler på, at det kun er et eller få emner, som er beskrevet under en bredere problemstilling.

3. TRAFIKLYS

Ved hvert mål er der opsat et trafiklys, som illustrerer den vurderede status på opnåelse af målet.

I valget af farve vurderes to forhold:

1) Hvad er status på politikker/institutioner på området (rød/gul/grøn) og
2) Hvad viser de konkrete resultater:
   Er Danmark gået frem eller tilbage? (rød/gul/grøn).

Herefter er disse vurderinger sammenlagt i en samlet score. I tilfælde hvor farven på lyset ikke har været den samme på de to parametre er det status på konkrete resultater, som har vægtet højest.

Der er to trafiklys til hvert Verdensmål – et for det nationale og et for det internationale engagement. For hvert af disse angiver de tre farver følgende:

- Rød: Fravær af tilstrækkelig politik, institutioner og implementering,
- Gul: Politik og institutioner er på plads, men der er mangler ved implementering,
- Grøn: Politik og institutioner er på plads og tilstrækkelig implementering er i gang.

OVERORDNEDE ANBEFALINGER

LYSPUNKTER OG UDFORDRINGER I REGERINGENS ARBEJDE

Siden vedtagelsen af FN's verdensmål for bæredygtig udvikling i 2015, har vi i de danske civilsamfundsorganisationer set flere lyspunkter i den nuværende danske regerings arbejde med at implementere Verdensmålene i Danmark. Lyspunkterne overskygges dog af de betydelige udfordringer, som regeringen står med – både i Danmark og i Danmarks internationale engagement.

Med regeringens underskrift på 2030-agendaen for bæredygtig udvikling i FN i september 2015, forpligtede Danmark sig til – ligesom alle andre medlemslande i FN – at sikre konkrete handlingsplaner for opnåelsen af de 17 Verdensmål inden 2030 – både i Danmark og udenfor landets grænser og for alle – leaving no one behind.

Vi opfordrer den danske regering til at huske på denne forpligtelse. Vi opfordrer også regeringen til at huske, at samtlige 17 Verdensmål er universelle og gensidigt afhængige. Udvikling på ét mål har betydning for udviklingen på andre mål og udviklingen er ikke bundet til nationale grænser. Vi anbefaler derfor, at regeringen ikke fokuserer snævert på få mål, men i stedet sammentænker og integrerer alle målene i hele sit arbejde – i Danmark og i det internationale engagement.

I dette kapitel stiller vi skarpt på lyspunkter og udfordringer i Danmarks arbejde med at gennemføre 2030-agendaen og opnå Verdensmålene inden 2030 fulgt op af konkrete anbefalinger til regeringens fremadrettede arbejde med Verdensmålene.

INTEGRER 2030-AGENDA I FINANSLOVEN OG I ALLE RESSORTMINISTRES ARBEJDE

For at gennemføre Verdensmålene kræves det, at hele regeringen tager politisk ejerskab til processen. Siden 2015 har vi set en større opmærksomhed omkring målene i dele af regeringen. Finansministeren har rapporteret på implementering af målene til High Level Political Forum i New York i 2017; Udviklingsministeren bruger Verdensmålene som ramme i arbejdet for piger- og kvinders rettigheder; Statsministeren har taget initiativ til P4G; og Erhvervs- og Vækstminister ser vækst- og eksportmuligheder for danske virksomheder. Vi mangler dog stadig at se Verdensmålene integreret i Finansloven og at de resterende ressortministre har konkrete handlingsplaner for inddragelse af Verdensmålene i deres arbejde.

På embedsmandsniveau er der nedsat en tværministeriel arbejdsgruppe til at koordinere arbejdet ministerierne imellem. Det er et godt initiativ, men gruppen mangler både aktivitet og transparens.

- **Vi anbefaler**, Vi anbefaler, at regeringen sikrer, at alle ministre og ministerier – udover at indgive data til regeringens fremdriftsrapport, også forholder sig aktivt til, hvordan de vil inddrage Verdensmålene i deres arbejde.

- **For 2018 anbefaler vi**, at Energi-, Forsynings- og Klimaministeren, Miljø- og Fødevareministeren samt Ministeren for Fiskeri, Ligestilling og Nordisk Samarbejde deltager i dette års High Level Political Forum (HLPF), som i 2018 fokuserer på verdensmål, som er særligt vigtige for deres ressortområder.

- **Vi anbefaler desuden**, at regeringen understøtter arbejdsgruppen af embedsmænd, så den får den nødvendige prioritet og ressourcer, er transparent om sit arbejde og åbent modtager input fra ikke-statslige sektorer og civilsamfundets organisationer. Desuden bør Verdensmålene integreres i Finansloven.

HOLD FOKUS PÅ DANMARKS UDFORDRINGER OG LØSNINGER AF DEM

Verdensmålene er en politisk ramme til at løse mange af verdens største udfordringer inden år 2030. Det forudsætter, at alle lande går aktivt ind i at løse deres specifikke udfordringer. I regeringens handlingsplan optræder dét fokus desværre sjældent. Danmark har eksempelvis særligt udfordringer med at opfylde mange af de "grønne" mål, herunder mål 12 om bæredygtigt forbrug og produktion, udfordringer med hensyn til ligestilling og udfordringer med at sikre marginaliseredes borgeres sundhed, adgang til arbejdsmarkedet og nedsætte deres risiko for at ende i fattigdom. Dette går direkte imod det underliggende princip om, at målene ikke er opnået, før de er opnået for alle – *leaving no one behind*.

- **Vi anbefaler**, at regeringen i sit fremadrettede arbejde, startende med regeringens årlige fremdriftsrapport, sætter særligt fokus på løsninger på Danmarks udfordringer frem for at fokusere på Danmarks styrker.

BRUG DANMARKS UDVIKLINGSBISTAND TIL AT OPNÅ VERDENSMÅLENE – FOR ALLE

Regeringen har skrevet under på en international forpligtelse om at opfylde Verdensmålene – både nationalt og internationalt. Samtidig har regeringen siden 2015 beskåret Danmarks udviklingsbistand og dermed nedgraderet sit internationale engagement i opfyldelsen af Verdensmålene i udviklingslande.

Herudover har regeringen tilladt, at den tilbageværende udviklingsbistand bruges til andre formål end fattigdomsorienteret udvikling i lavindkomstlande, herunder aktiviteter inden for Danmarks grænser, såsom behandling af asyl og udgifter på integrationsområdet.
Desuden lægges der større og større vægt på, at den danske udviklingsbistand skal bruges som katalysator for investeringer i udviklingslande fra den danske privatsektor, således at initiativer fra privatsektorens side bidrager til vækst i såvel udviklingslandene som for den danske privatsektor. Verdens udviklingslande står i midlertidig overfor de største udfordringer med at nå Verdensmålene, og hvis målene skal nås for alle – også for personer i de lande, som er længst fra at opnå målene, er udviklingsbistanden én af de mest konkrete og nødvendige løsninger.
Det kræver, at regeringen ikke kun fokuserer på vækst, men også sikrer at bistanden først og fremmest er fattigdomsorienteret og menneskerettighedsbaseret, tager højde for langsigtet udvikling såvel som humanitær assistance samt integrerer arbejdet med konsekvenserne af klimaforandringer.

- **Vi anbefaler** på den baggrund, at Danmark udelukkende bruger udviklingsbistanden til formål i udviklingslande og sikrer, at ovenstående hensyn er udgangspunktet for udviklingsbistanden frem for et ensidigt fokus på bistand som katalysator for private investeringer.

- **Vi anbefaler** desuden - at regeringen igen øger udviklingsbistanden, som minimum op til det niveau som den havde før nedskæringerne.

SCREEN ALLE LOVFORSLAG FOR OPFYLDELSE AF FN'S VERDENSMÅL

I sin Handlingsplan for FN's Verdensmål fra marts 2017, besluttede regeringen at udvikle et instrument til screening af relevante lovforslag for deres effekt på opfyldelsen af Verdensmålene. Initiativet er positivt, fordi det kan bidrage til forankring af Verdensmålene i Folketinget og i dansk politik og samtidig sikre, at de integreres i fremtidige love i Danmark. Der dog nu gået over et år siden lanceringen af handlingsplanen, og vi mangler stadig at se en konkret udformning af screeningsværktøjet. Desuden mener vi, at interessenter burde have været involveret i udformningen af værktøjet. Det er også uafklaret, hvordan regeringen reelt vil definere 'relevante lovforslag'.

- **Vi anbefaler,** at regeringen hurtigst muligt fremlægger et udkast til screeningsinstrumentet til høring, så de civile sektorer og civilsamfundets organisationer har mulighed for at komme med bidrag til udformningen.

- **Vi anbefaler** videre, at screening ikke kun skal aktiveres i forbindelse med 'relevante lovforslag', men at alle lovforslag screenes for deres effekt på opfyldelsen af Verdensmålene.

SKAB EN MULTI-STAKEHOLDER PLATFORM TIL AT INVOLVERE CIVILSAMFUND OG ANDRE CIVILE SEKTORER

Hvis Verdensmålene skal gennemføres i Danmark, kræver det deltagelse af en bred kreds af aktører. Gennem de sidste tre år har regeringen kun i begrænset omfang benyttet sig af muligheden for at inddrage og få vigtig viden og input fra ikke-statslige sektorer og civilsamfundet. I 2017 var der eksempelvis en kort og kaotisk proces forud for regeringens rapportering til High Level Political Forum. Processen resulterede godt nok i et anneks, skrevet af civilsamfundets organisationer og andre ikke-statslige sektorer, men alle fem bidragende sektorer så sig nødsaget til at formulere en fælles erklæring om vigtigheden af, at de inddrages yderligere i det fremtidige arbejde med Verdensmålene i Danmark. Dette kunne være undgået, hvis regeringen på forhånd havde haft en institutionel opsætning for inddragelsen af de ikke-statslige sektorer i Danmark.

- **Vi anbefaler**, at regeringen opprioriterer inddragelsen af det danske civilsamfund og andre ikke-statslige sektorer, så vitale ekspertbidrag fra disse sektorer sikres i alle fremtidige rapporteringer eller andre officielle projekter vedrørende implementeringen af Verdensmålene.

- **Vi anbefaler** herunder, at regeringen følger EU Kommissionens eksempel og nedsætter en multi-stakeholder platform til at sikre den institutionelle opsætning, hvor civilsamfund og andre ikke-statslige sektorer løbende kan bidrage til regeringens arbejde. Dette kan for eksempel gøres ved at institutionalisere 2030-panelet således, at stærke profiler fra hele Danmark løbende vil kunne understøtte regeringens arbejde.

STOP NEDSKÆRING AF DET GRØNNE NATIONALREGNSKAB

Monitorering af arbejdet med Verdensmålene er yderst vigtigt for alle lande - også for Danmark. Det er derfor positivt, at Danmarks Statistik har finansiering til det løbende monitoreringsarbejde, hvor institutionen årligt skal rapportere på de 232 globale indikatorer, som er bestemt af FN.
I forlængelse heraf mener vi, det er en fejl at skære finansieringen af det grønne nationalregnskab ned, fordi regnskabet netop var et vigtigt instrument til at kortlægge og følge Danmarks miljø- og klimamæssige fremskridt og udfordringer. Det grønne nationalregnskab er et instrument som Danmarks Statistik selv vurderer, er helt vitalt for deres rapportering på FN's globale indikatorer.

- **Vi anbefaler**, at regeringen sikrer finansiering til Danmarks Statistiks fortsatte arbejde på det grønne nationalregnskab via rådighedspuljen for 2018 og finanslovsforhandlingerne for 2019.

ARBEJD AKTIVT MED INTEGRATION AF VERDENSMÅLENE I EU

EU's politik er en vigtig del af Danmarks internationale engagement. Dette gælder eksempelvis omkring menneskerettigheder, udviklingspolitik, sikkerhed, udlændingepolitik, flygtninge og migration, samt klima- og miljøpolitik. Et væsentligt element er forhandlingen af EU's budget for 2021-2027, det såkaldte Multifinancial Framework. EU's budget berører stort set alle udenrigspolitiske anliggender for Danmark, og det er derfor essentielt, at budgettet fastlægges med fokus på finansiering af bæredygtige løsninger. Her har Danmark en vigtig opgave i at sikre, at Verdensmålene bliver en forhandlingsramme for budgettet, og for den generelle politikudvikling i EU.

- **Vi anbefaler**, at regeringen med Statsministeren og Finansministeren i spidsen aktivt integrerer Verdensmålene som forhandlingsramme i forhandlingerne om EU's budget i 2021-2027.

GENNEMGANG AF DANMARKS ARBEJDE MED AT IMPLEMENTERE OG OPFYLDE VERDENSMÅLENE

MÅL 1 AFSKAF FATTIGDOM

NATIONALT NIVEAU

STATUS

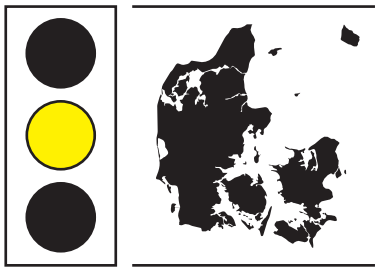

DET VIL REGERINGEN

”Danmark har en veludbygget ramme for social beskyttelse, som består af et overførselssystem, der sikrer alle et forsørgelsesgrundlag og en række serviceydelser.” [1]

Fokus : Fattigdomsgrænse i Danmark
Forfattere : Oxfam IBIS, Globale Seniorer

Danmark har generelt et godt socialt beskyttelsesnet. Der er dog befolknings-grupper, hvis sociale sikring er betydeligt ringere end for gennemsnittet. Cirka 10-30 pct. af indvandrere og flygtninge i Danmark kan ifølge SFI betegnes som økonomisk fattige, og indvandrere og flygtninge, som ikke har boet i Danmark over 40 år, har kun ret til en såkaldt brøkpension, der ligger under OECD’s fattigdomsgrænse. Efter et grundigt arbejde med at finde en beregningsmetode, oprettede en tidligere regering en officiel fattigdomsgrænse i Danmark. Med den grænse var der i 2010 42.200 økonomisk fattige danskere, heraf var 10.700 børn og 3500 personer over 65 år. I 2015 valgte den nuværende regering at afskaffe den officielle fattigdomsgrænse.

ANBEFALINGER

- Regeringen bør genindføre en officiel fattigdomsgrænse i Danmark.
- Regeringen bør indføre tiltag til at begrænse fattigdom i Danmark, herunder fattigdom blandt pensionister og særligt børn.
- Danmark bør sikre brøkpensionister et indkomstgrundlag, som side-stiller dem med danske pensionister.

INTERNATIONALT NIVEAU

STATUS

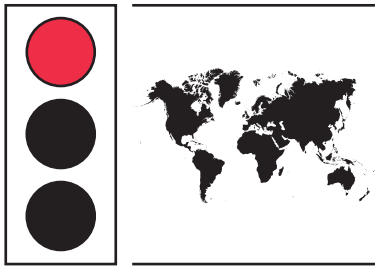

DET VIL REGERINGEN

”Vi vil bekæmpe fattigdom, fremme bæredygtig vækst og udvikling, økonomisk frihed, fred, stabilitet, ligestilling og en regel-baseret international orden.” [2]

Fokus: Fattigdomsbekæmpelse i udviklingsbistanden
Forfattere: Oxfam IBIS, Globale Seniorer

Danmark har traditionelt set haft en udviklingsbistand baseret på et princip om fattigdomsbekæmpelse, men dette er meget udvandet i den Udviklingspolitiske strategi. Med princippet om ’Leave no-one behind’ er Danmark forpligtet til ikke kun at forsøge at skabe vækst, men også at bekæmpe fattigdom og marginalise-ring særligt blandt skrøbelige grupper.

Selvom global fattigdom er faldet de seneste årtier, er problemet stadig stort. UNICEF vurderer, at ca. halvdelen af verdens børn lever i fattigdom, og på ver-densplan er det kun hver anden ældre borger, som er sikret en form for pension. Samtidig er der i de fleste landegrupper af marginaliserede, mindretal, personer med handikap osv. som ingen ændring har set i deres livsgrundlag, selvom deres land målt på BNP er blevet rigere.

ANBEFALINGER

- Danmark bør holde fast i et fattigdomsfokus og ikke bruge bistanden til sikre danske interesser i form af bekæmpelse af migration eller for at skabe økonomisk vækst blandt danske firmaer.
- Danmark bør arbejde for, at donorer holder fast i princippet om ’Leave no-one behind’ og arbejder ikke blot for vækst blandt middelklassen.
- Danmark bør arbejde for, at universelle sociale pensioner for ældre indføres i alle lande for at sikre ældre et eksistensgrundlag og en værdig alderdom.

MÅL 2 STOP SULT

NATIONALT NIVEAU

STATUS

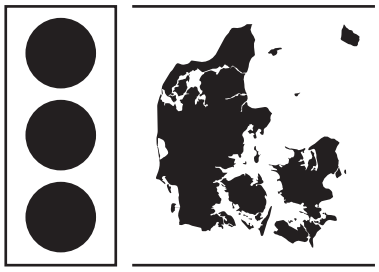

Ingen vurdering

INTERNATIONALT NIVEAU

STATUS

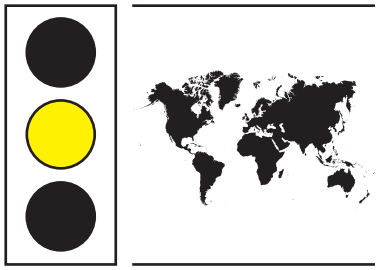

DET VIL REGERINGEN

Mål 2 prioriteres udelukkende i fattige ustabile lande[3] og udelukkende i forbindelse med fred og sikkerhed[4]. Sult er ikke nævnt specifik andre steder i den Udviklingspolitiske Strategi.

Fokus: Nedskæring i udviklingsbistand, udsatte lande, personer med handicap

Forfattere: 92-gruppens sekretariat, Globalt Fokus' sekretariat, Danske Handicaporganisationer

Det er positivt, at sult tænkes ind i forbindelse med langsigtet udvikling og demokrati. Men 1 ud af 8 mennesker på kloden lever stadig med daglig sult. Flere end 60 % af dem, der sulter, er kvinder og børn samt personer med handicap, som ofte ikke nås med nød- og katastrofehjælp. Sult står i vejen for vækst, velstand og fred i verden.

Det er derfor uhensigtsmæssigt, at Danmark over en årrække har reduceret og omdirigeret udviklingsbistanden, væk fra de mest fattigste lande. I den endelige finanslov for 2017 blev 0,7 procent af BNI afsat til udviklingsbistand, hvilket svarer til ca. 15 milliarder kroner. Dermed er ulandsbistanden ca. 210 millioner kroner lavere, end hvis bistandsprocenten var blevet fastholdt som i 2016. Faldet af bistandsprocenten kommer oven i, at der er nye udgifter, der kan finansieres over ulandsbistanden. 92 ulandsmillioner skulle i 2017 betale for blandt andet politiets udgifter til asylbehandlingen samt midlertidig indkvartering af flygtninge.
I 2018 bruger regeringen 12,6 milliarder kroner på ulandsbistand. [5]

ANBEFALINGER

- Udviklingsbistanden bør ikke skæres ned eller omdirigeres men bør bl.a. være med til at stoppe sult, som står i vejen for udvikling.
- Danidas tilslutningen til *Charter on Inclusion of Persons with Disabilities in Humanitarian Action* bør følges op med systematisk inklusion af personer med handicap i humanitære indsatser.

MÅL 3 SUNDHED OG TRIVSEL

NATIONALT NIVEAU

STATUS

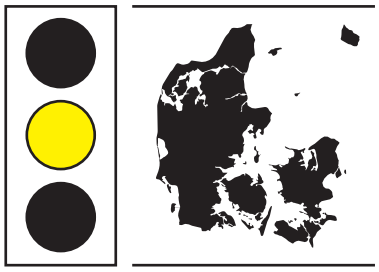

DET VIL REGERINGEN

"Fortsat udvikling af et godt sundhedsvæsen og en værdig ældrepleje, blandt andet gennem fokus på sammenhængende patientforløb og patientinddragelse"

"Styrket indsats overfor kroniske og livstruende sygdomme, herunder kræft, KOL, diabetes type 2, demens og den ældre medicinske patient" [6]

Fokus : Marginaliserede grupper, reproduktiv sundhed
Forfattere : AIDS-Fondet, Danske Handicaporganisationer, Globale Seniorer, Sex & Samfund

Danmark har generelt et velfungerende sundhedssystem, som i princippet er for alle. Alligevel er der en række udfordringer. Der findes god behandling til personer, der lever med hiv, men der mangler indsatser for patienternes mentale sundhed, livskvalitet, samt forebyggelse af stigmatisering fra sundhedspersonale. Også mennesker med handicap oplever forskellige udfordringer, bl.a. med utilstrækkelig sundhedsinformation. Det er desuden positivt, at Danmark opdaterer forebyggelsespakken for seksuel sundhed, men problematisk, at seksuel og reproduktiv sundhed ikke inkluderes i handlingsplanen.

ANBEFALINGER

- Regeringen skal arbejde for, at sundhedssystemet tilbyder inkluderende sundhedsydelser for alle, herunder anti-stigmatiserende behandling.
- Regeringen bør arbejde for, at udsatte grupper tilbydes regelmæssig personlig information og hjemmebesøg af lægen.
- Regeringen skal sikre, at forebyggelsespakken indeholder målsætninger for seksuel sundhed.

INTERNATIONALT NIVEAU

STATUS

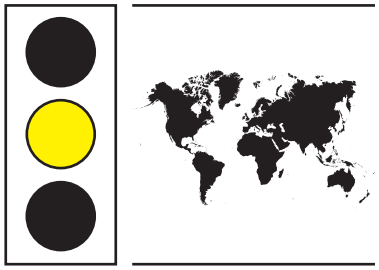

DET VIL REGERINGEN

"Kvinder og pigers seksuelle og reproduktive sundhed og rettigheder er en vigtig prioritet i dansk udviklingspolitik og bygger i høj grad på dansk praksis på området, herunder i forhold til seksualundervisning i folkeskolen og adgang til fri abort. I international sammenhæng er Danmark en stærk og aktiv fortaler for disse rettigheder. Bekæmpelse af smitsomme sygdomme, herunder hiv/aids, støttes blandt andet gennem en række internationale organisationer. Derudover støtter Danmark opbygning og styrkelse af nationale sundhedssystemer i udvalgte prioritetslande." [7]

Fokus: Marginaliserede grupper, reproduktiv sundhed
Forfattere: AIDS-Fondet, Danske Handicaporganisationer, Globale Seniorer, Sex & Samfund

Den brede internationale sundhedsdagsorden er ikke en udviklingsprioritet for Danmark på trods af mange års politisk og programmatisk erfaring og mange danske sundhedsaktørers engagement. Selvom Mål 3 i den Udviklingspolitiske Strategi er indskrevet for både fattige lande og transitions- og vækstøkonomier, findes der reelt kun sundhedsprogrammer i Tanzania og Kenya.

Det er positivt, at seksuel og reproduktiv sundhed prioriteres i det udviklingspolitiske arbejde. Men Danmarks hiv/aids-strategi fra 2005 giver ikke et tidsvarende billede af behovet i den globale hiv/aids-respons, og Danmark mangler strategier for bekæmpelse og forebyggelse af ikke-smitsomme sygdomme.

ANBEFALINGER

- Regeringen bør arbejde i internationale sundhedsorganer for, at princippet 'leave no one behind' respekteres og sikre, at sårbare og udsatte grupper omfattes.
- Regeringen bør forny Danmarks hiv/aids-strategi og lave tilsvarende strategier for ikke-smitsomme sygdomme samt inddrage civilsamfundet i udarbejdelsen.

MÅL 4 KVALITETSUDDANNELSE

NATIONALT NIVEAU

STATUS

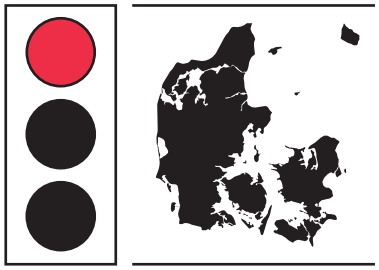

DET VIL REGERINGEN

"Styrket ligestilling i uddannelse mellem piger og drenge, herunder at reducere kønsforskelle i trivsel og karakterer." [8]

Fokus: Ulighed
Forfattere: Oxfam IBIS, Danske Studerendes Fællesråd og Sex & Samfund

Over de seneste 10 år er adgangen til videregående uddannelse i Danmark samlet set øget, men siden 2015 er tilgangen faldet. En større andel af de unge bliver afvist, og den relative finansiering er reduceret.

Uddannelsesområdet er kønspolariseret med flertal af mænd på tekniske uddannelser og flertal af kvinder på omsorgsuddannelser. Der er ikke siden 2015 sket fremskridt i retning af større lighed, og regeringen har ikke foreslået tiltag på området. Det har den heller ikke gjort i forhold til at undersøge og begrænse uddannelsesbarrierer for udsatte grupper.

Uddannelse i globale emner samt seksualundervisning savner systematisk prioritering.

ANBEFALINGER

- Regeringen skal øge investeringen i uddannelse.
- Regeringen bør lave en national plan for at sikre lige adgang til uddannelse samt mere lighed i gennemførelsen af uddannelse, herunder tiltag der bekæmper kønspolariseringen.
- Der skal afsættes ressourcer til at efteruddanne lærere, så de fortsat har opdateret viden og kompetencer til at undervise deres elever i globale emner, globalt medborgerskab og seksualundervisning.

INTERNATIONALT NIVEAU

STATUS

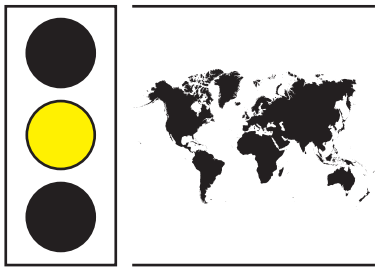

DET VIL REGERINGEN

" Styrke faglighed, kvalitet og relevant indhold i uddannelser for at løfte alle børn og unges udvikling." [9]

Fokus: investering i uddannelse
Forfattere: Oxfam IBIS, Danske Studerendes Fællesråd og Sex & Samfund

I 2018 har vi set Danmarks bidrag til multilaterale uddannelsesorganisationer stige efter et fald tidligere. Det er meget positivt.

Uddannelse er nævnt som et fokusområde i den udenrigspolitiske strategi fra 2017, men desværre kun i skrøbelige lande. Det betyder, at danske civilsamfundsorganisationer med et strategisk partnerskab med Danida kun kan arbejde i et begrænset antal lande.

Og den danske prioritering af uddannelse til piger i humanitære katastrofesituationer er vigtig, men bør suppleres med en prioritering af udsatte grupper generelt.

ANBEFALINGER

- Regeringen bør prioritere uddannelse, herunder kvalitet i uddannelse og ikke bare adgang, højere på tværs af kategorier af lande
- Regeringen bør fortsat fokusere på investering i uddannelse igennem multilaterale kanaler, herunder særligt Global Partnership for Education
- Regeringen bør fastslå, at dansk bistand ikke kan støtte investeringer i såkaldte profitskoler i udviklingslande
- Regeringen bør gøre det muligt for danske civilsamfundsorganisationer at arbejde med kvalitetsuddannelse for marginaliserede grupper også i stabile udviklingslande.

MÅL 5 LIGESTILLING MELLEM KØNNENE

NATIONALT NIVEAU

STATUS

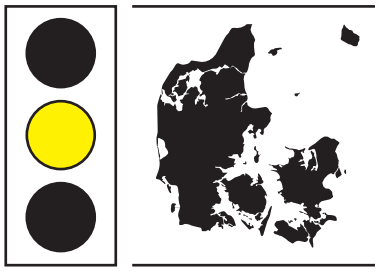

DET VIL REGERINGEN

- "Fremme kvinder og mænds lige muligheder for deltagelse på arbejdsmarkedet"
- "Fremme af en virksom indsats til voksne og børn udsat for vold i nære relationer" "En vigtig forudsætning for den enkeltes frihed er ligestilling mellem kønnene. Danmark er et foregangsland i forhold til at sikre ligestilling, og regeringen vil arbejde for at fastholde denne position."

Fokus : Undertrykkelse, barsel, voldtægt
Forfattere : Kvindernes u-landsudvalg, Amnesty International, Kvinderådet

Som #MeToo-bevægelsen bl.a. illustrerer, er sexisme og strukturel undertrykkelse hverdag for mange kvinder - også i Danmark. Derfor er det bekymrende, at vi ikke ser progressive tiltag, hvor f.eks. kønsbaseret vold skrives ud af voldshandlingsplanerne, og lovgivningsinitiativer sikrer ligestilling på arbejdsmarkedet og i hjemmene. Kvinder tager 10 gange længere barselsorlov end mænd, og uligelønnen afspejler, at mænds arbejdsmarkedsdeltagelse værdisættes højest. Danmark er nr. 14 på World Economic Forums Global Gender Gap Report fra 2017, mens alle de øvrige nordiske lande ligger i top 5.

33.000 kvinder udsættes årligt for vold, men 4.561 henvendelser til krisecentrene afvises. Ca. 4.700 kvinder udsættes årligt for voldtægt, men ifølge Justitsministeriet fører kun 66 ud af 791 voldtægtsanmeldelser til dom.[11]

ANBEFALINGER

- Regeringen skal tage ligestillingslovens krav om en ligestillingsvurdering (mainstreaming) i forvaltning og placering (f. eks lovforslag) alvorligt.
- Regeringen skal tage lovgivningsinitiativer i brug. Kampagner er ikke nok.
- Regeringen skal arbejde for øget ret til barselsorlov til far/medforælderen.
- Regeringen skal ændre definitionen af voldtægt i straffeloven, så voldtægt defineres ud fra manglende samtykke.

INTERNATIONALT NIVEAU

STATUS

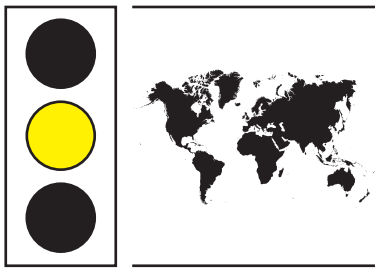

DET VIL REGERINGEN

- "Opretholdelse af Danmarks rolle som aktiv international fortaler for ligestilling og seksuel og reproduktiv sundhed og rettigheder".

Ligestilling og diskrimination mellem køn er et alvorligt problem, også internationalt. På globalt plan er hver anden kvinde mellem 15 og 49 år i et forhold, hvor de ikke selv bestemmer over deres seksuelle relationer, brug af prævention og seksuelle sundhed. Sex mellem mennesker af samme køn er kriminaliseret i 72 lande.

Fokus : Seksuel og reproduktiv sundhed og rettigheder (SRSR)
Forfattere : Sex&Samfund, Kvindernes u-landsudvalg, Amnesty International, Kvinderådet

Danmark har en stærk ligestillingspolitisk profil internationalt. I den Udviklingspolitiske Strategi er ligestilling, piger, kvinder og LGBT-personers menneskerettigheder klare prioriteter. Men den reelle integration af ligestilling i strategien er mangelfuld. Dette gælder både for ligestilling i økonomisk udvikling og for skrøbelige lande, hvor mindre end 1 pct. af udviklingsbistanden i 2014 var målrettet ligestilling mellem kønnene. Under 0,1 pct. i 2017 gik til indsatser mod kønsbaseret vold, selv om flere end to ud af tre kvinder i katastrofer bliver udsat for seksuelle overgreb og fysisk og psykisk vold.

ANBEFALINGER

- Regeringen skal fortsætte den progressive linje inden for SRSR-området.
- Regeringen bør – hvis der bliver et dansk sæde i Menneskerettighedsrådet - prioritere ligestilling og menneskerettigheder for piger/kvinder og LGBT + personer i sit arbejde i rådet.

MÅL 6 RENT DRIKKEVAND OG SANITET

NATIONALT NIVEAU

STATUS

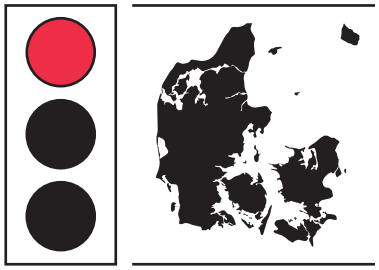

DET VIL REGERINGEN

- "I Danmark baseres drikkevand på rent grundvand med en minimal behandling. Danmark har en lang tradition for integreret planlægning af vandressourcer, blandt andet via efterlevelse af EU's regulering. I de danske søer og vandløb er der sket en forbedring i miljøtilstanden, og det danske badevand er af meget høj kvalitet. Der bliver lagt vægt på omtanke i brugen af pesticider og kemikalier med henblik på at passe på grundvandet og drikkevandet samt beskytte forbrugerne."

Fokus: Drikkevand
Forfattere: Danmarks Naturfredningsforening

Hovedparten af den danske befolkning forsynes i dag med drikkevand fra ca. 2.500 vandværker. Vandet fra de almene vandværker overholder oftest de EU-fastsatte grænseværdier for drikkevand. Desværre findes stadig flere vandværksboringer, som indeholder både godkendte og forbudte sprøjtegifte over grænseværdien.

Desuden følger nogle kommuner ikke op på tilsynet med vandværker, der finder sprøjtegifte i drikkevandet. Dette betyder, at drikkevandet kan være forurenet med giftstoffer over grænseværdien.

Ved fund af godkendte stoffer i grundvand bruges forsigtighedsprincippet ikke længere, og stoffer, der anvendes i landbruget, forbydes ikke. Samtidig gennemfører den nuværende danske regering kun en minimumsimplementering af EU-direktiver og -vejledninger.

Regeringens nye strategi indeholder ikke restriktioner mod sprøjtegifte på de steder, hvor drikkevandet dannes, og regeringen har ikke adresseret grundvand i sin handlingsplan for Verdensmålene.

ANBEFALINGER

- Regeringen bør sikre, at der fortsat udtages vandprøver fra ledningsnettet i de almene vandværker, hvilket giver mulighed for at reagere hurtigt på konstaterede forureninger i ledningssystemet og afgrænse dem.
- Regeringens beslutning om, at enkelthusstande med egen indvending ikke behøver at teste drikkevandet, bør omgøres, da næsten halvdelen af disse i dag giver vand, hvor grænseværdier overskrides.
- Danmark bør indføre en mere restriktiv regulering af pesticider, der hvor grundvandet dannes og drikkevandet udvindes.

MÅL 6 RENT DRIKKEVAND OG SANITET

INTERNATIONALT NIVEAU

STATUS

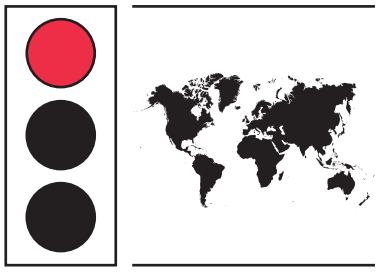

DET VIL REGERINGEN

- I regeringens udviklingspolitiske strategi er SDG 6 kun prioriteret i lande kategoriseret som 'transitions- og vækstøkonomier'. I disse lande vil det ikke være den finansielle tyngde, men karakteren af vores engagement der vil være afgørende.

Fokus : Adgang til sanitet og hygiejne
Forfattere : Plan BØRNEfonden, Sex & Samfund, Danske Handicaporganisationer, Dansk Folkehjælp, WoMena

Selvom den danske regering har forpligtet sig til at engagere sig i alle FNs verdensmål, optræder mål 6 hverken som en prioritet i regeringens udviklingspolitiske og humanitære strategi i kategorierne 'Fattige og skrøbelige lande' eller i 'Fattige og stabile lande', selvom det er i disse lande, behovet er størst.

Selv om 71 pct. af verdens befolkning nu har adgang til rent drikkevand, gælder det kun 58 pct. i Afrika syd for Sahara. Globalt hat 2,3 mia. mennesker stadig ikke adgang til basale toiletfaciliteter. 1 ud af 10 afrikanske piger i skolealderen tager ikke i skole, når de menstruerer pga. manglende bind, tamponer og lign.

Investering i mål 6 er økonomisk, socialt og miljømæssigt en god forretning. Ifølge WHO er der for hver krone investeret i delmålet en gevinst på otte sparede kroner i direkte og indirekte udgifter, blandt andet sundhed, øget produktivitet, færre sygedage, flere børn som færdiggør skole og uddannelse samt forbedret kvalitet af drikkevand og vandressourcer. En manglende prioritering af mål 6 vil derimod have negativ effekt på regeringens andre prioriter inden for bl.a. økonomisk vækst og ligestilling. [14]

Hvis mål 6 skal opnås inden 2030, skal der ske en væsentlig acceleration. Fra 2000 til 2015 faldt antallet af mennesker, der besørger i det fri på verdensplan godt nok fra 1.229 millioner til 892 millioner, men det sker alt for langsomt til at opnå verdensmålet. I Afrika syd for Sahara steg antallet af personer, der besørger i det fri, tilmed fra 204 millioner til 220 millioner i samme periode pga. befolkningstilvækst og manglende fremskridt.

ANBEFALINGER

- Regeringen bør prioritere mål 6 i de to landekategorier med fokus på landområderne og særligt udsatte befolkningsgrupper som piger/kvinder, mennesker med handicap og flygtninge/migranter for at sikre opfyldelse af princippet om at 'leave no one behind'.

- Regeringen bør påtage sig den globale førerposition og sikre fokus på pigers og kvinders behov ifm. menstruation.

MÅL 7 BÆREDYGTIG ENERGI

NATIONALT NIVEAU

STATUS

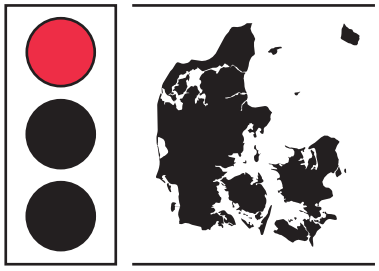

DET VIL REGERINGEN

- "Danmark skal være et foregangsland inden for grøn omstilling, bæredygtig brug af naturressourcer og energieffektivitet. Vores førerposition er skabt over årtier med et højt ambitionsniveau, som vi skal fastholde, for det skylder vi de kommende generationer. Vi vil fortsætte en ambitiøs grøn omstilling på en bæredygtig og effektiv måde, hvor hensynet til danske arbejdspladser og konkurrenceevne går hånd i hånd med hensynet til miljø og klima." [15]

Fokus : Ny energiaftale
Forfattere : WWF Verdensnaturfonden, Det Økologiske Råd, Vedvarende Energi

Regeringen har mål om uafhængighed af fossile brændsler i 2050 og om 50 pct. vedvarende energi (VE) i 2030. Ingen af målene flugter med Paris-aftalen, og VE-målet er en reduktion i forhold til hidtidig udbygningstakt.

Det aktuelle politiske ambitionsniveau er dermed ikke på omdrejningshøjde med hverken behovet for hurtig grøn omstilling eller det eksportpotentiale, som danske virksomheder har inden for grøn energiteknologi.

Danmark har en i international sammenhæng en høj andel vindkraft på ca. 43% af elforbruget i 2017. De seneste års VE-udbygning og energibesparelser har været båret af beslutninger fra energiforliget i 2012.

Ifølge basisfremskrivningen fra 2018 vil det danske energiforbrug stige efter 2020/21, hvis der ikke kommer nye tiltag - især på grund af nye datacentre og flere biler. Den samlede VE-andel vil stagnere og reduceres efter 2021, og ikke mindst VE-andelen af elforbruget vil falde markant fald efter 2021 medmindre der sker en betydelig opførelse af ny kapacitet. Regeringen har i slutningen af april 2018 præsenteret et udspil til ny energiaftale for 2020-2030, og den endelige aftale får derfor stor betydning for, om Danmark kan leve op til både Paris-aftalen og Verdensmål 7.

ANBEFALINGER

- Regeringen bør indgå en energiaftale med udgangspunkt i omstilling til 100 pct. VE inden 2040, øge 2030-delmålet for VE og sætte et ambitiøst mål for energieffektivitet (EE).
- Aftalen bør sikre en ambitiøs energieffektiviseringsindsats i både byggeri og erhverv samt en væsentlig udbygning med primært sol, vind, geotermi og biogas efter 2020, mens faste og flydende biobrændsler begrænses.

MÅL 7 BÆREDYGTIG ENERGI

INTERNATIONALT NIVEAU

STATUS

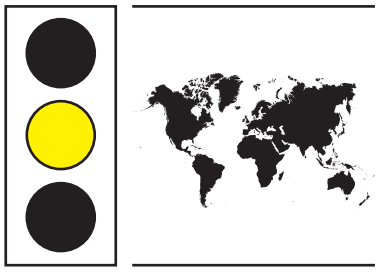

DET VIL REGERINGEN

- "Vi vil prioritere tiltag inden for rent vand og bæredygtig energi og arbejde for fattige befolknings-gruppers adgang til bæredygtig energi og vandressourcer. I vækst-økonomier, hvor energitilvæksten er høj, vil vi fortrinsvis drage nytte af investeringer i CO2-re-duktionsindsatser, som ofte er billige og kan have større effekt. I fattige udviklingslande vil vi sigte mod gavebistand i støtte til klima-tilpasningsindsatser" [16]

Fokus : Udviklingsarbejde i fattige, stabile lande.
Forfattere : WWF Verdensnaturfonden, Det Økologiske Råd, Vedvarende Energi

Det er positivt, at Energistyrelsen har skabt stærke bilaterale energisam-arbejder, hvor Danmark rådgiver en række vækstlande om energiomstilling.

Imidlertid mangler der i den bredere udviklingsstøtte og Danidas lande-programmer konkrete tiltag indenfor bæredygtig energi og adgang til energi i fattige, stabile lande.

Det betyder, at dansk udviklingsbistand ikke støtter op om en 'timely green transition' i fattige, stabile lande.

Dermed forpasser Danmark muligheder for at investere i bæredygtig energi-udvikling samt tidlig udvikling af danske partnerskaber på dette styrkeområde.

ANBEFALINGER

- Regeringen bør prioritere indsatser og handlinger, som kan understøtte Verdensmål 7 samt understøtte en "timely green transition" i fattige, stabile lande.
- Energistyrelsens partnerskabsprogram bør udvides til også at inkludere fattige og stabile lande, f.eks. et land som Myanmar.

MÅL 8 ANSTÆNDIGE JOB OG ØKONOMISK VÆKST

NATIONALT NIVEAU

STATUS

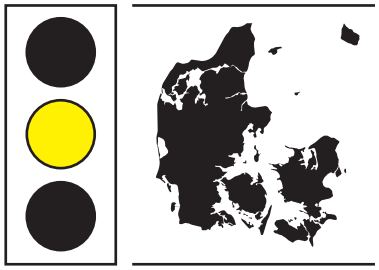

DET VIL REGERINGEN

- "Den økonomiske vækst og beskæftigelse skal styrkes, rammevilkårene for erhvervslivet forbedres, flere -flygtninge skal i arbejde, sikre kvinder og mænd lige muligheder på arbejdsmarkedet og i uddannelse." [17]

Fokus: Lighed, ligeløn, barsel
Forfattere: 92-Gruppens sekretariat, Sex og Samfund, Kvinderådet, Danske Handicaporganisationer

Danmark fremhæves som et af de lande, der er nået længst med sikre anstændige arbejdsvilkår. Men der er alligevel stor forskel på mænds og kvinders løn og arbejdsvilkår, og mennesker med handicap har svært ved at få fodfæste på arbejdsmarkedet. 79 pct. af mennesker uden handicap er i beskæftigelse. Det gælder kun hver anden med handicap, og underbeskæftigelsen skyldes ikke begrænset arbejdsevne. Desuden mangler der fokus på sundt og sikkert arbejdsmiljø, bl.a. fri for seksuelle overgreb. Fædre/medforældre har 2 ugers barsel mod 9-14 uger i lande, vi sammenligner os med i Norden, mens danske kvinder tager ca. 300 dages barselsorlov, hvor mænd kun tager ca. 30.

ANBEFALINGER

- Regeringen bør arbejde for, at der på alle danske arbejdspladser er strategier eller politikker for ligeløn for at lukke løngabet.
- Regeringen skal fokusere og opgradere lovgivning på problematiske emner, herunder fysisk og psykisk sundhed og ligeløn samt bedre ordninger for personer med handicap.
- Regering sikrer lovgivning som forebygger seksuel chikane og mobning på arbejdspladsen.
- Regering og arbejdsmarkedsparter skal arbejde for en mere ligelig fordeling af barslen mellem begge forældre.

INTERNATIONALT NIVEAU

STATUS

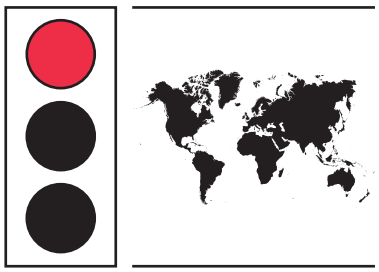

DET VIL REGERINGEN

- "Fremme partnerskaber og investeringer i udviklingslande. Arbejde for at EU bruger handelspolitikken til at sikre åbne marke-der og et handelssystem. Fokusere på internationale målsætninger for bl.a. at udrydde tvangsarbejde, moderne slaveri og børnearbejde."

Fokus: Regulering af danske virksomheders aktivitet i udlandet
Forfattere: 92-gruppens sekretariat, Sex og Samfund, Kvinderådet, Danske Handicaporganisationer

Danske virksomheder har som internationale aktører og arbejdsgivere et stort ansvar for anstændige arbejdspladser. Nogle koncerner er godt med, men mange på tværs af sektorer mangler ifølge bl.a. DanWatch både vilje og evner til at få styr på kritisable forhold i deres værdikæder. Der er brug for mere regulering på tværs af sektorer.

Kvinder bliver globalt i gennemsnit betalt 24 pct. dårligere end mænd for det samme arbejde. Kvinder udgør 95 pct. af arbejdsstyrken i den uformelle sektor, hvor de står uden rettigheder, økonomisk sikkerhed og social og sundhedsmæssig beskyttelse. Personer med handicap er blandt verdens fattigste og er udsat for diskrimination på arbejdsmarkedet.

ANBEFALINGER

- Regeringen bør sikre et anstændigt arbejdsmiljø for danske virksomheders aktiviteter i udlandet gennem mere regulering på tværs af sektorer, herunder handicapinklusion og lovgivning om nødvendig omhu for danske virksomheder i udlandet.

MÅL 10 MINDRE ULIGHED

NATIONALT NIVEAU

STATUS

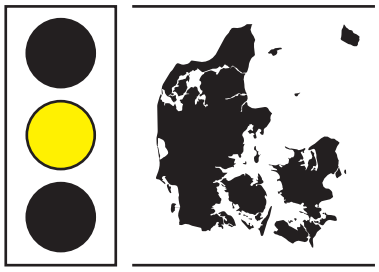

DET VIL REGERINGEN

- "Danmark er et af verdens mest lige lande blandt andet baseret på et progressivt skattesystem, overførselsindkomster og et udbygget velfærdssamfund samt ligestilling mellem kvinder og mænd. Potentialet for forbedringer er derfor relativt begrænset og vil have væsentlige samfundsøkonomiske konsekvenser. I Danmark måles oplevet diskrimination hvert andet år på en række parametre, og der er et ligebehandlingsnævn." [20]

Fokus : Udviklingsarbejde i fattige, stabile lande.
Forfattere : WWF Verdensnaturfonden, Det Økologiske Råd, Vedvarende Energi

Danmark har valgt ikke at inddrage mål 10 om ulighed i den danske handlingsplan for Verdensmålene.

I Danmark er uligheden er steget markant de seneste 15 år, og der er stadig sårbare og marginaliserede befolkningsgrupper, hvoraf nogle er udsat for mærkbar diskrimination og eksklusion med deraf ringere adgang til f.eks. uddannelse, sundhed og beskæftigelse.

ANBEFALINGER

- Regeringen skal genindføre en fattigdomsgrænse og have fokus på livskvalitet og igangsætte indsatser for inklusion af sårbare befolkningsgrupper og for mental sundhed.
- Regeringen skal arbejde for at fastholde et progressivt skattesystem, anstændige jobs og lønninger og et socialt sikkerhedssystem.
- Regeringen børfølge udviklingen i ulighed ud fra de globalt aftalte indikatorer.

INTERNATIONALT NIVEAU

STATUS

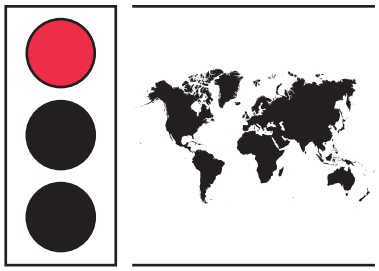

DET VIL REGERINGEN

- Danmark vil gennem udviklingssamarbejdet "støtte udviklingen af bæredygtige samfund baseret på demokratiske retsstatsprincipper og menneskerettigheder, ligestilling, fri for korruption, straffrihed, diskrimination, stigmatisering og undertrykkelse". [21]

Fokus : Global ulighed
Forfattere : AIDS-Fondet, Danske Handicaporganisationer, Oxfam IBIS

Den globale ulighed er fortsat stigende, og skellet mellem den 1 pct. Rigeste del af befolkning og resten af verden stiger. En del af uligheden kan afhjælpes ved at hjælpe fattige lande med at opkræve skatter og investere dem gennemsigtigt til gavn for de fattigste.

Også internationalt er der ulighed for f.eks. HIV-smittede, homoseksuelle, sexarbejdere, fanger, transkønnede og stofbrugere som er særligt sårbare. Personer med handicap ekskluderes fra uddannelse, sundhed, beskæftigelse, demokratisk deltagelse m.v., og er blandt de fattigste i både mellem- og lavindkomstlande.

ANBEFALINGER

- Regeringen skal sikre at globale regler og samarbejde skal hjælpe fattige lande med at opkræve og investere skatter til gavn for de fattigste og dermed mindske ulighed.
- Regeringen skal sikre, at særligt sårbare grupper såsom hiv-positive og mennesker, der lever med handicap, får gavn af de danske udviklingsindsatser gennem krav til DANIDA finansierede civilsamfundsprojekter.

MÅL 11 BÆREDYGTIGE BYER OG LOKALSAMFUND

NATIONALT NIVEAU

STATUS

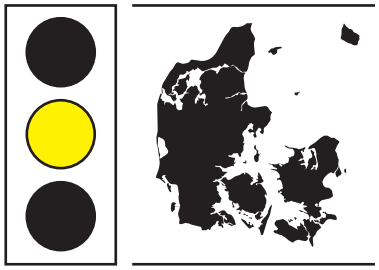

DET VIL REGERINGEN

- ”Danmark er førende inden for byplanlægning og danske kompetencer inden for byløsninger og energieffektive bygninger er efterspurgt internationalt. Stort set alle borgere i Danmark har adgang til boliger, som har en høj standard og adgang til basale services såsom vand, sanitet og elektricitet. Danske byer er generelt trygge, og infrastruktur og transportsystemer, herunder de offentlige, er velfungerende.” [22]

Fokus: By- og boligudvikling, forurening, tilgængelighed.
Forfattere: Danske Handicaporganisationer, Globale Seniorer, Plan BØRNEfonden

De internationale analyser peger på flere udfordringer for Danmark, herunder niveau for investeringer (9), affaldshåndtering (12) og forurening i byer (15). [23]

I Danmark bor halvdelen af befolkningen i byer med over 20.000 indbyggere, og næsten en fjerdedel bor i Hovedstadsområdet. Stigende tilflytning presser boligpriserne i vejret. Studerende, ældre og udsatte grupper presses af de stigende boligpriser, og samtidig angribes de såkaldte ghettoer, uden der findes alternativer, som er til at betale.

Den hurtige byudvikling kan forstærke problemer med luftforurening og med høj CO_2-udvikling fra byggeri, transport og opvarmning. 40 procent af Danmarks energiforbrug – og CO_2-udledning – og en fjerdedel af den samlede affaldsmængde stammer fra byggeri. Genanvendelse af byggeaffald vil reducere materialeforbruget og derved CO_2-udledning.

Nybyggerier og bygningsrenoveringer er underlagt reglerne for tilgængelighed, men der stilles ikke krav til øget tilgængelighed og renovering af den ældre boligmasse.

ANBEFALINGER

- Boligpolitikken bør sikre, at det er muligt for mennesker med lav indtægt for at bo i byerne.
- Regeringen bør fokusere på værdien af bygningsaffald og stille krav til screening af byggeri før nedrivning, så en større andel af byggeaffaldet genanvendes til nye produkter.
- Regeringen bør vedtage en plan med tidsrammer og budget for at gøre offentlig transport, offentlige bygninger, byrum og udearealer tilgængelige for dårligt gående ældre og handicappede.

MÅL 11 BÆREDYGTIGE BYER OG LOKALSAMFUND

INTERNATIONALT NIVEAU

STATUS

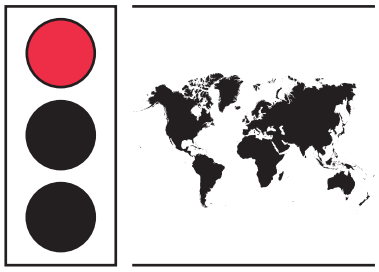

DET VIL REGERINGEN

- "Vi vil arbejde for, at de fattige befolkningsgrupper i byer og på landet får adgang til bæredygtig energi og rent vand." [25]

Fokus : Bæredygtighed, inklusion.
Forfattere : Danske Handicaporganisationer, Globale seniorer, Plan BØRNEfonden Danmark

Mål 11 ligger især under den danske udviklingspolitiks tredje prioritetsområde: Inklusiv, bæredygtig vækst og udvikling og kædes tæt sammen med dansk økonomi og handel med fokus på områder "hvor Danmark har særlig viden, ressourcer og interesser ".

Danmark har gjort sin ekspertise inden for transport, bæredygtighed og klimatilpasning i byer til en eksportvare, men kan gøre mere for at gøre væksten i byerne inkluderende og bæredygtig.

Ukontrolleret byvækst i udviklingslande udgør en væsentlig risiko for politisk ustabilitet, vold og kriminalitet, og navnlig piger og kvinder er udsatte.

ANBEFALINGER

- Danmark bør udbygge den vækst- og handelsbaserede byudvikling med rettighedsbaseret udviklingsarbejde, jobskabelse for marginaliserede grupper, særligt unge og kvinder, styrkelse af det lokale civilsamfund og bekæmpelse af den store ulighed i byerne.
- Dansk bistand bør sikre og udbygge adgangen til politisk og økonomisk deltagelse for udsatte grupper, især unge og kvinder, og styrke forebyggelsen af organiseret voldelig kriminalitet i byerne.
- DANIDA bør indføre en generel forpligtelse til at sikre, at anvendelse af dansk udviklingsbistand er inkluderende for handicappede, både hvad angår DANIDAS egne projekter og de projekter, civilsamfundet udfører for DANIDA-midler.
- Danmark bør rette et særligt fokus på bæredygtig vækst og udvikling i de hastigt voksende byer, og det bør sikres, at fokus ikke kun er mellemindkomstlande i Asien, men også Afrika og fattige lande.

MÅL 12 BÆREDYGTIGT FORBRUG OG PRODUKTION

NATIONALT NIVEAU

STATUS

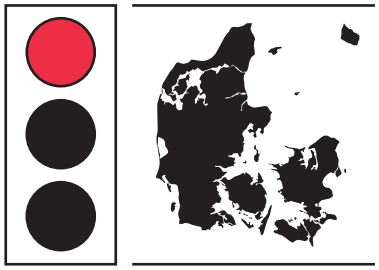

DET VIL REGERINGEN

- ”Vi vil fortsætte en ambitiøs grøn omstilling på en bæredygtig og effektiv måde”
- ”Vi skal fortsat forebygge og begrænse forureningen med stoffer, der er skadelige for menneskers helbred og trivsel”
- ”(...)arbejder målrettet for at fremme mere cirkulær økonomi (...)”

Fokus: BForbrug, affald, forurening
Forfattere: 92-gruppens sekretariat, Danmarks Naturfredningsforening, WWF

I Danmark lever vi over evne, og skulle alle mennesker leve som os, ville det kræve 3,8 planeter at leve de nødvendige naturressourcer. Samtidig er Danmark et af de lande, som er langt fra at opfylde Mål 12.

Danmark er blandt de lande, som deponerer mindst affald på lossepladser, men samtidig blandt de lande i EU, som forbrænder mest affald pr. indbygger. Genanvendelse af husholdningsaffald er forbedret, og i 2020 forventes en national strategi for affaldshåndtering. Men samtidig er importen af affald til forbrænding steget til over 200.000 tons om året, der investeres fortsat i store, centrale forbrændingsanlæg, som skaber overkapacitet, og der er ingen strategi for udfasning af ældre anlæg.

Luft- og partikelforurening er et væsentligt problem. Ifølge Miljø- og Fødevareministeriet mister 3.600 mennesker årligt livet som pga. luftforurening. Danmark har siden 2010 hvert år overtrådt EU’s grænseværdier for kvælstofdioxid i luften. Der findes ingen handlingsplan for at reducere forurening fra især biler og brændeovne.

Virksomheder i alle sektorer bør producere ansvarligt, så forbrugerne kan forbruge ansvarligt. Offentlige indkøb beløber sig til ca. 300 mia. kr. årligt og bør være en vigtig drivkraft. Udbudsloven fra 2016 giver mulighed for at kræve miljø- og samfundsansvar af leverandører, men det er ikke lovpligtigt at stille krav, og prisen vægtes som oftest højst.

Ifølge regeringen arbejdes der for at ” fremme mere cirkulær økonomi” og genanvendelse, for eksempel gennem miljømærker (Svanen, Blomsten og Ø-mærket). Men miljømærkerne er ikke alene en garant for cirkulær økonomi, som også bør indebære nye forretningsmodeller og ændrede forbrugsmønstre. Der findes ikke en tilstrækkeligt sammenhængende dagsorden for at fremme cirkulær økonomi. [28]

ANBEFALINGER

- Regeringen skal sørge for rammebetingelser gennem fx lovgivning og en handlingsplan, der sikrer bæredygtigt forbrug og produktion i hele værdikæden – ikke blot regulere adskilte indsatsområder.
- Regeringen skal arbejde for, at virksomheder i alle sektorer forpligtes til at producere ansvarligt, - bl.a. ved at lade offentlige indkøb være en vigtig drivkraft.
- Regeringen skal leve op til eksisterende internationale, EU- og nationale konventioner, direktiver og love og de hermed forbundne målsætninger, samt være langt mere ambitiøs i etablering af en grøn omstilling og en reel cirkulær økonomi.

MÅL 12 BÆREDYGTIGT FORBRUG OG PRODUKTION

INTERNATIONALT NIVEAU

STATUS

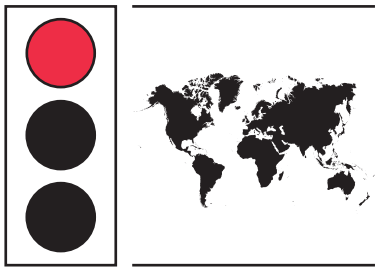

DET VIL REGERINGEN

- ”Danmark vil prioritere fremme af markedsbaseret økonomisk vækst og frihed og øget beskæftigelse med særligt sigte på at styrke udviklingen af den private sektor i udviklingslanden
- (...) Vækst i udviklingslande åbner nye markeds- og investeringsmuligheder for dansk erhvervsliv og danske investorer, ligesom inddragelsen af danske virksomheder og organisationer skal bidrage til at højne sociale og miljømæssige standarder lokalt.”

Fokus: Handel og import, miljø, menneskerettigheder
Forfattere: 92-gruppens sekretariat, WWF

Dansk produktion, forbrug og handel har vidtrækkende konsekvenser globalt. For eksempel importeres årligt 1,7 millioner tons fodersoja til produktionsdyr uden krav om ansvarlighed. Soyaproduktionen beslaglægger arealer på størrelse med Sjælland i lande som Argentina, Brasilien og Paraguay, hvor tropisk skov ryddes for at skabe plads til sojamarkerne. Dette er stik imod hensigterne i de erklæringer, som Danmark har underskrevet om at minimere det globale pres på skove.

Som storimportør af seafood bør Danmark være foregangsland på ansvarlig handel med fisk og skaldyr. På globalt plan fortsætter det massive overfiskeri og 2/3 dele af verdens fiskebestande er overfiskede eller på vej til at blive det. Internationalt er ulovligt, ureguleret og udokumenteret (IUU) fiskeri stadig omfattende. Det truer både havets biodiversitet og fattige kystfiskersamfund i udviklingslande.

Danmark er anerkendt for god praksis til beskyttelse af mennesker og miljø. Men danske aktørers håndteringen af farligt affald og giftige kemikalier i udlandet kritiseres stærkt af FNs specialrapportør for farligt affald, Baskut Tuncak. Især fremhæves danske virksomheders produktion af pesticider, som er forbudt i EU, men sælges til lande med lempeligere lovgivning, og danske shippingvirksomheders praksis med skibsophugning i Asien.

Danske virksomheder bør vise internationalt samfundsansvar med respekt for UN Guiding Principles for Business and Human Rights og OECDs retningslinjer for multinationale virksomheder. Nogle koncerner er godt med, men mange mangler ifølge bl.a. DanWatch vilje og evner til at få styr på kritisable forhold i deres værdikæder.

ANBEFALINGER

- Regeringen bør sikre, at vores økologiske fodaftryk er bæredygtigt, også i de fattigste lande, og øge indsatsen for at sikre kontrol og bæredygtighedskrav til danske og internationale markedsaktører.
- Regeringen bør sikre ansvarlig virksomhedsadfærd udenfor landets grænser ved at indføre lovpligtig due diligence (nødvendig omhu) på miljø, menneskerettigheds- og arbejdstagerrettighedsområdet m.m.

MÅL 13 KLIMAINDSATS

NATIONALT NIVEAU

STATUS

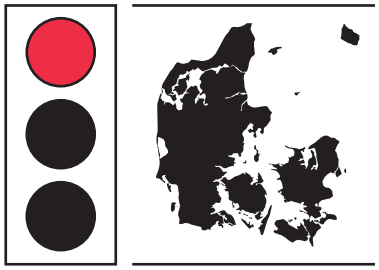

DET VIL REGERINGEN

- "Danmark har ratificeret klima-aftalen fra Paris (COP21). Blandt Danmarks prioriteter i en balanceret implementering af aftalen er en vedvarende forøgelse af ambitionsniveauet over tid (...)"
- "Det nationale mål for Danmark i 2050 er et lavemissionssamfund, der er uafhængig af fossile brændsler."

Fokus: CO2, drivhusgasser
Forfattere: CARE, Folkekirkens Nødhjælp, Vedvarende Energi, WWF

Danmarks udslip af drivhusgasser faldt fra 2006 til 2015 samlet med ca. 30 pct. Siden er kurven fladet ud, og den officielle fremskrivning af udslippet viser, at der vil ske en stigning i udslippet fra 2021. Politiske beslutninger som ophævelse af PSO-afgiften og ændringer af bilbeskatningen har skabt en sandsynlig stigning i CO_2-udslippene.

Danmark har ikke fastsat nationale mål, som er i overensstemmelse med Parisaftalens mål, selv om det internationale mål er indskrevet i Regeringsgrundlaget. Danmark arbejder ikke tilstrækkeligt for at hæve EU's klimamål for 2030 og 2050, selv om målene ikke stemmer med Parisaftalen. Danmark mangler en handlingsplan for at leve op til den nationale målsætning om at udvikle et lavemissionssamfund uafhængigt af fossile brændsler i 2050.

ANBEFALINGER

- Regeringen skal udvikle en klimastrategi, som baseres på, at Danmark leverer et fair bidrag til at opfylde Parisaftalens temperaturmål – samt at arbejde for, at EU på tilsvarende vis øger sit ambitionsniveau og melder nye klimamål ind til FN i god tid før fristen i 2020.

INTERNATIONALT NIVEAU

STATUS

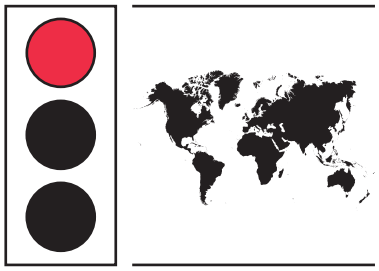

DET VIL REGERINGEN [30]

- "Danmark vil adressere underliggende årsager til sårbarhed og bidrage til at opbygge modstandsdygtighed blandt andet mod kriser, naturkatastrofer og klimaændringer." [31]
- "Vi vil imødegå forringede levevilkår som følge af klimaforandringer og nedbrydning af miljøet ved at opbygge øget modstandsdygtighed." [32]

Fokus: Klimabistand
Forfattere: CARE, Folkekirkens Nødhjælp, Vedvarende Energi, WWF

I forbindelse med COP15-topmødet i København erklærede Danmark sig villig til at støtte udviklingslandenes klimindsats med betydelige ekstra midler. Danmark har imidlertid valgt at se bort fra løftet om, at klimabistanden skal være "ny og additionel", ligesom Danmark ikke har nogen plan for at levere et fair bidrag til indfrielse af 2020-målsætningen. Og efter en stigning i klimabistanden efter COP15 er bidraget siden 2015 faldet. Det strider mod Parisaftalen, der forpligter udviklede lande til at yde stadig stigende klimafinansiering.

ANBEFALINGER

- Regeringen bør øge den danske klimabistand og udarbejde en køreplan for, at Danmark yder sin fair andel af de 100 milliarder US$ om året. Klimabistanden bør ligge ud over de 0,7% ulandsbistand.
- I FN-klimaforhandlingerne bør regeringen arbejde for, at de rige landes ansvar for "tab og skade" som følge af klimakatastrofer anerkendes, og at der etableres en særskilt finansieringsmekanisme.
- Beregningen af klimaandel i danske udviklingsprojekter bør være mere præcis for at få en mere nøjagtig vurdering af balancen mellem tilpasning og reduktion.

MÅL 14 LIV I HAVET

NATIONALT NIVEAU

STATUS

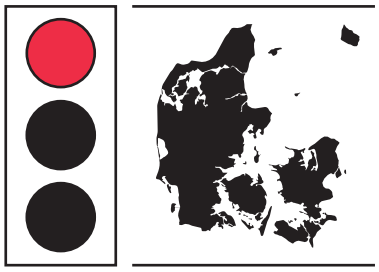

DET VIL REGERINGEN

- ”Danmark arbejder aktivt for bæredygtig udnyttelse af havområder. De danske havområder beskyttes gennem en lang række indsatser, herunder EU’s Vandrammedirektiv og Havstrategidirektiv.” [33]

Fokus: Forurening, overfiskeri
Forfattere: WWF Verdensnaturfonden, Greenpeace

Danske havområder lider under, at Danmarks Havstrategi er uambitiøs, og at der mangler yderligere beskyttelsestiltag. Den nuværende indsats reducerer bl.a. ikke den voldsomme plastforurening.

En stor del af de danske marine Natura 2000-arter og habitater har ugunstig bevaringsstatus. Tilførsel af næringsstoffer fra land er fortsat en stor trussel for havmiljøet, Danmark tillader råstofindvinding i følsomme havområder, og der mangler data for fiskeriaktivitet og kontrol. Der findes dokumentation for, at mindre fiskerbåde også fisker ulovligt i bl.a. Øresund. Samtidig har Danmark været fortaler for at øge kvoterne på f.eks. ål og torsk fra Østersøen, hvilket er imod den videnskabelige rådgivning.

ANBEFALINGER

- Danmark skal hæve ambitionsniveauet betydeligt og gennemføre en bæredygtig udnyttelse af det danske havmiljø via en økosystem-baseret tilgang og effektiv udpegning og forvaltning af naturbeskyttelsesområder.

INTERNATIONALT NIVEAU

STATUS

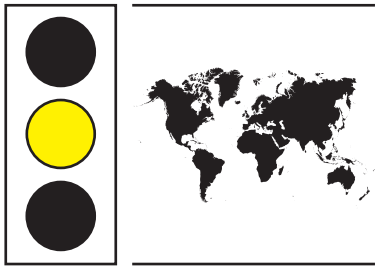

DET VIL REGERINGEN

- Mål 14 er ikke nævnt i regeringens Udenrigspolitiske Strategi som en dansk mærkesag, men blot som en sidebemærkning under ”bæredygtig vækst” samt i tabellen omkring vækst- og transitionsøkonomier.

Fokus: Overfiskeri
Forfattere: WWF Verdensnaturfonden, Greenpeace

Den danske Udenrigspolitiske Strategi prioriterer bevarelse af verdens have og deres ressourcer meget lavt. En milliard mennesker, primært i udviklingslande, skønnes at være afhængige af fisk som primær proteinkilde ifølge Seafood Stewardship Index. Samtidig er 29 pct. af verdens fiskebestande overfiskede, mens andre 61 pct. er fuldt udnyttede. Koralrev og mangroveskove er vigtige ynglesteder og er ifølge WWF Living Blue Planet Report 2015 stærkt truede. [34]

ANBEFALINGER

- Regeringen skal aktivt bidrage til at stoppe IUU[1] -fiskeri og skabe bedre levevilkår for fattige kystfiskersamfund gennem udviklingsbistanden.

MÅL 15 LIVET PÅ LAND

NATIONALT NIVEAU

STATUS

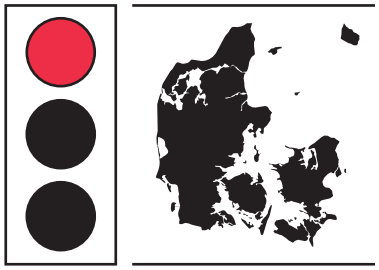

DET VIL REGERINGEN

- ”Danmark skal have et rigt og varieret plante- og dyreliv med balance mellem beskyttelse og benyttelse af naturen. Vi vil fremme danskernes mulighed for at kunne nyde en rig og mangfoldig natur. Vi vil prioritere indsatsen for at standse tilbagegangen i biodiversiteten og understøtte, at mere af Danmarks vigtige natur plejes, så der skabes bedre vilkår for truede dyre- og plantearter, og der er mere urørt skov og dyrerige naturparker i Danmark.” [35]

Fokus: Truede arter, levesteder
Forfattere: Danmarks Naturfredningsforening, WWF Verdensnaturfonden,

Der mangler fyldestgørende politik, strategi, finansiering og handlingsplan for biologisk mangfoldighed i Danmark. Danmark har EU’s laveste andel af Natura 2000-beskyttet natur (8,3 pct.), mod det europæiske gennemsnit på 18 pct., og regeringen vil begrænse arealet yderligere.

Mindre end 3 pct. af Danmarks samlede skovareal har natur som formål. Væksten i de danske skove sker ved skovrejsning til produktionsformål, ikke for at biologisk værdifuld natur kan brede sig.

Alle vurderinger af levesteder i skove er af typen ”ugunstig/ringe”, en tilstand som EU har betegnet som alarmerende. Under halvdelen af skovarealet er certificeret som bæredygtigt.

28 pct. af de vurderede arter på Den Danske Rødliste er enten forsvundet, kritisk truet, truet, eller sårbare. Heraf er 369 arter kritisk truet. Størstedelen (61 pct.) af de rødlistede arters levesteder i skov ikke er dækket af Natura 2000-netværket. Naturtypen ”overdrev” er med en udbredelse på blot 0,6 % af landarealet stærkt truet, og er samtidig levested for 27 % af de rødlistede arter.

ANBEFALINGER

- Regeringen bør afsætte mindst 17 pct. af det danske landareal inklusiv ferske vande til beskyttede områder, hvor forvaltningen fremmer biodiversitet og funktionelle økosystemer.
- Regeringen bør øge finansieringen til naturgenopretning og andre biodiversitetsfremmende indsatser markant og leve op til de finansielle mål, der er aftalt under biodiversitetskonventionen i 2012.
- Regeringen bør indsamle data, der muliggør national rapportering på de aftalte globale indikatorer og relevante europæiske og danske indikatorer.

MÅL 15 LIVET PÅ LAND

INTERNATIONALT NIVEAU

STATUS

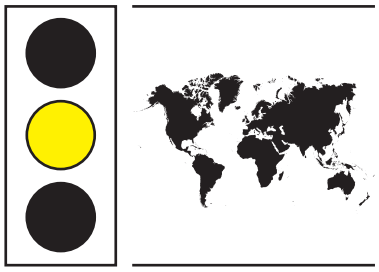

DET VIL REGERINGEN

- ”Danmark lægger vægt på indsatser inden for Verdensmål 3 (sundhed og trivsel), mål 6 (rent vand og sanitet), mål 7 (bæredygtig energi), mål 8 (anstændige jobs og økonomisk vækst), mål 9 (industri, innovation, infrastruktur) og mål 11 (bæredygtige byer og lokalsamfund). Det gælder også mål 12 (ansvarligt forbrug, produktion), mål 13 (klima), mål 14 (livet i havet) og mål 15 (livet på land). Opbygning af institutioner (mål 16) indgår som rammevilkår for flere af disse typer af indsatser.” [36]

Fokus: Internationale aftaler og konventioner
Forfattere: WWF Verdensnaturfonden

Politisk mangler der formulerede ambitioner og prioritering af mål 15. Mål 15 er nævnt, men ikke nærmere beskrevet eller målsat. Danmark mangler stadig at allokere ressourcer til relevante internationale aftaler og konventioner, først og fremmest Biodiversitetskonventionen (CBD), IPBES (FN’s biodiversitetspanel) og CITES (handel med truede arter). I forhold til IPBES mangler fortsat finansiering af dansk forskerdeltagelse.

Regeringen har beskåret bidragene væsentligt til FN’s miljøgrogram fra 150 mio. kr. i perioden 2013-2017 til 50 mio. kr. i perioden 2017-2021. Regeringen bidrager væsentlig mindre end tidligere til Den Globale Miljøfacilitet (GEF).

Der foreligger ingen tal, der beskriver Danmarks engagement i international bekæmpelse af faunakriminalitet, for danske kontrolmyndighedernes kontrolindsatser eller for rejste sager i forbindelse med international handel med vilde dyr og planter. Der er ingen national lovgivning eller krav omkring import eller offentlige indkøb af udenlandsk certificeret tømmer eller andre betydningsfulde produkter, som soja eller palmeolie.

Det er uklart, hvor mange ressourcer der afsættes til internationale indsatser, der direkte vedrører mål 15.

Ulandsbistanden til indsatser og programmer rettet mod bæredygtig forvaltning af økosystemer og biodiversitet er reduceret væsentligt. DANCED-programmet er nedlagt.

ANBEFALINGER

- Regeringen bør formulere klare og målbare ambitioner og prioriteringer for så vidt angår mål 15 i Danmarks internationale indsatser og samarbejder.
- Regeringen bør øge finansieringen af udviklingsbistand til gennemførelse af mål 15.
- Regeringen bør øge indsatsen for og deltagelse i de internationale aftaler, Danmark har tiltrådt eller tilsluttet sig, f.eks. CDB, IPBES, CITES.

MÅL 16 FRED, RETFÆRDIGHED OG INSTITUTIONER

NATIONALT NIVEAU

STATUS

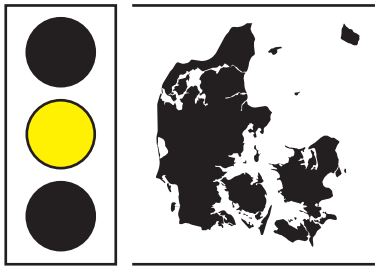

DET VIL REGERINGEN

- "Regeringen vil (...) fortsat prioritere at fremme tillid, sikkerhed og tryghed i Danmark. Vi vil også prioritere, at Danmark bevarer et effektivt, ansvarligt og inddragende demokrati og myndighedsapparat." [38]

Fokus: Transparens, overvågning
Forfattere: International Media Support med bidrag fra Dansk Journalistforbund

Selv om Danmark fortsat er blandt de mindst korrupte lande i verden ifølge organisationen Transparency International, er Danmarks score faldet de seneste år. Der er ingen reel forbedring af offentlighedens adgang til indsigt i den politiske proces. Den nuværende offentlighedslov lukker ned for offentlighedens adgang til væsentlige dokumenter i ministerier og styrelser og muligheden for meroffentlighed i en sag bliver brugt endog meget sjældent i praksis.

Et andet alvorligt problem er den danske udmøntning af logningsbekendtgørelsen, som gør det muligt at masseovervåge danskernes digitale liv, selv om EU-domstolen har kendt denne praksis ulovlig.

ANBEFALINGER

- Regeringen bør revidere offentlighedsloven, herunder særligt bestemmelserne om ministerbetjening (§ 24) og undtagelse for retten til aktindsigt i udveksling af dokumenter mellem minister og folketingsmedlemmer i forbindelse med sager om lovgivning eller anden politisk proces (§27).
- Regeringen bør efterleve EU-domstolens kendelse og sikre, at brugen af logning efter bekendtgørelsen er lovlig.

INTERNATIONALT NIVEAU

STATUS

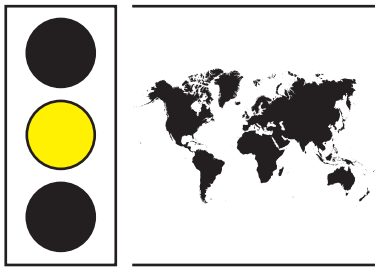

DET VIL REGERINGEN

- "Danmark er en markant global forsvarer for international retsorden, fred, menneskerettigheder, og demokrati i internationale fora, og det er tillige vigtige prioriteter i det danske udviklingssamarbejde. Danmark støtter i den forbindelse konfliktforebyggelse samt freds- og statsopbygning i skrøbelige og konfliktramte lande, herunder ved at arbejde for at adressere de underliggende årsager." [39]

Fokus: Ytringsfrihed og pressefrihed
Forfattere: International Media Support

Hullerne i vores adgang til viden vokser i takt med stigningen i angreb på frie medier. Repressive regeringer overvåger og kontrollerer information og offentlige debat – ofte med henvisning til at beskytte demokratiet.
Internetnedbrud, overvågning og lukning af fora og internetsider retfærdiggøres med nødvendigheden i at bekæmpe hatespeech og tilskyndelse til vold. Kritiske stemmer fængsles med henvisning til terrorbekæmpelse, eller de trolles til tavshed. Antallet af dræbte journalister globalt faldt svagt fra 2016 til 2017, til gengæld er antallet af fængslede journalister stærkt stigende.
Propaganda og falske informationer skaber forvirring. Også militante og kriminelle grupper udnytter offentlig understøttet informationsteknologi til at kommunikere.
Heldigvis understøtter samme teknologiske udvikling også, at kritiske røster og minoriteter kan komme til orde.

ANBEFALINGER

- Danmark skal fortsætte og gerne udvide støtten til uafhængige medier og påtale angreb på ytringsfrihed og journalister både bilateralt og i internationale fora.

MÅL 17 PARTNERSKABER FOR HANDLING

NATIONALT NIVEAU

Fokus: Finansiering af udvikling, skat
Forfattere: Mellemfolkeligt Samvirke, Oxfam Ibis

STATUS

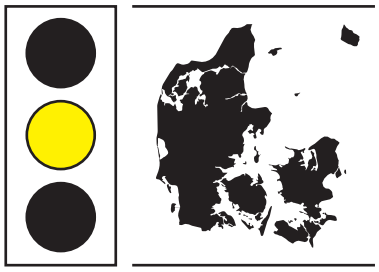

DET VIL REGERINGEN

- "Da udviklingsbistand langt fra er nok til at understøtte udvikling, arbejder Danmark for at mobilisere ressourcer til udvikling, offentlige og private, nationale og internationale, samt mobilisere ressourcer, der samtidig bringer ny viden, kompetencer, teknologi og innovation med sig." [40]

Danmark har gennem Lissabontraktaten og den danske handlingsplan forpligtet sig til at sikre, at der er en sammenhængende politik for udvikling, så de enkelte indsatser ikke undermineres. På skatteområdet betyder det konkret, at Danmark skal være opmærksom på, hvordan den danske skattepolitik påvirker udviklingslandes skattegrundlag, deres satser og regler osv. Især dobbeltbeskatningsaftaler kan have negative konsekvenser, da disse kan mindske muligheden for kildebeskatning. Udviklingslande er typisk kildelande, mens de rige lande er hjemlande for virksomhederne, og dermed begrænses udviklingslandene i at opkræve skat og går dermed glip af indtægter.

ANBEFALINGER

- Regeringen skal udvide skatteindtægterne gennem progressiv beskatning. Dette styrker den økonomiske og kønsmæssige lighed I samfundet og giver bedre økonomiske muligheder for de fattigste.
- Regeringen skal medvirke til, at skatteindtægter bruges til fordel for de fattigste.
- Regeringen bør lave konsekvensanalyser for at sikre sammenhængende politikker.

INTERNATIONALT NIVEAU

Fokus: Finansiering af udvikling, skat
Forfattere: Mellemfolkeligt Samvirke, Oxfam Ibis

STATUS

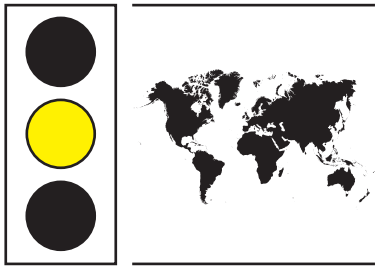

DET VIL REGERINGEN

- "Danmark ser partnerlandenes skattesystemer som en del af opfølgning på Verdensmålene om stærke institutioner og god regeringsførelse: En social kontrakt mellem myndigheder og borgere, og en samfundsudvikling, hvor ingen lades tilbage, øget ansvarliggørelse, transparens, korruptionsbekæmpelse og økonomistyring af og i myndighederne. Vi vil, hvor relevant, involvere de danske skattemyndigheder i samarbejdet." [41]

I Europa er der et kapløb mod bunden for selskabsskatten i kampen om at tiltrække virksomheder. Således er den danske selskabsskat siden 2000 faldet fra 32 til 22 pct., mens den globalt er næsten halveret til under 25 pct. i forhold til niveauet i 80'erne.

Det er et problem for udviklingslandene, fordi selskabsskatten udgør 17-18 pct. af skatteindtægterne, mens de kun udgør ca. 10 pct. i OECD-landene. Et yderligere fald betyder færre ressourcer til bl.a. sundhed, uddannelse og infrastruktur. Der mangler internationale institutioner, som kan varetage skatteområdet globalt. [42]

ANBEFALINGER

- Regeringen bør gå forrest i arbejdet for at få oprettet et mellemstatsligt skatteorgan, f.eks. under FN, hvor alle lande er repræsenteret.
- Regeringen bør arbejde internationalt for at sikre en fælles bund under selskabsskatten.

KILDER

Mål 1:

[1] Danmarks Regering (2017), *Handlingsplan for FN's Verdensmål*, side 23

[2] Verdens 2030 - *Danmarks udviklingspolitiske og humanitære strategi*, side 22

Mål 2:

[3] Danmarks Regering (2017), *Handlingsplan for FN's Verdensmål*, side 10

[4] Danmarks Regering (2017), *Handlingsplan for FN's Verdensmål*, side 17

[3] https://www.altinget.dk/artikel/nye-besparelser-paa-ulandsbistanden-naeste-aar, 92-gruppens og Globalt Fokus' høringssvar til Verden i 2030, Artikel fra Folkekirkens Nødhjælp om sult, Artikel fra Oxfam om nedskæring af bistand, https://politiken.dk/indland/art6083096/Radikale-H%C3%B8jere-bistand-d%C3%A6kker-over-besparelser.

Mål 3:

[6] Danmarks Regering (2017), *Handlingsplan for FN's Verdensmål*, side 16-17

[7] Danmarks Regering (2017), *Handlingsplan for FN's Verdensmål*, side 25

Mål 4:

[8] Danmarks Regering (2017), *Handlingsplan for FN's Verdensmål*, side 16

[9] Verdens 2030 - *Danmarks udviklingspolitiske og humanitære strategi*, side 33

Mål 5:

[10] Danmarks Regering (2017), *Handlingsplan for FN's Verdensmål*, side 15-16

[11] Amnesty International (2016), En ny definition af voldtægt baseret på krav om samtykke, Baggrundsnotat, København, 6. juni 2016, https://www.dkr.dk/vold-og-voldtaegt/fakta-om-voldtaegt/ https://amnesty.dk/media/2406/voldtaegt-som-manglende-samtykke.pdf

Socialstyrelsen & LOKK (2015), Årsstatistik 2015 – Kvinder og børn på krisecentre – nøgletal og temaanalyser

Danmarks Statistik

GREVIO (2017), Baseline Evaluation Report Denmark

Det Kriminalpræventive Råd, Fakta om voldtægt, https://www.dkr.dk/vold-og-voldtaegt/fakta-om-voldtaegt/.

[12] Danmarks Regering (2017), *Handlingsplan for FN's Verdensmål*, side 16

[13] 2017 HLPF Thematic review of SDG 5: Achieve gender equality and empower all women and girls

CARE Danmark (2018): Kvinder og piger i katastrofer

Mål 6:

[14] Danmarks Regering (2017), *Handlingsplan for FN's Verdensmål*, side 28

Miljøstyrelsen (2017), Aftale om Pesticidestrategi 2017-2021

De Nationale Geologiske Undersøgelser for Danmark og Grønland, Grundvandsovervågning, http://www.geus.dk/vandressourcer/overvaagnings-programmer/grundvandsovervaagning/

Jamie Bartram (2008), Coordinator, Assessing & Managing Environmental Risks to Health, World Health Organization.

Mål 7:

[15] Danmarks Regering (2017), *Handlingsplan for FN's Verdensmål*, side 17

[16] Verdens 2030 - Danmarks udviklingspolitiske og humanitære strategi, side 27

Mål 8:

[17] Danmarks Regering (2017), *Handlingsplan for FN's Verdensmål*

[18] Verdens 2030 - *Danmarks udviklingspolitiske og humanitære strategi* OECD (2016), Parental leave: Where are the fathers?, Policy Brief, March 2016

Danmarks Statistik, Fædre og mødres gennemsnitlige antal barselsdage for nyfødte, https://dst.dk/da/Statistik/emner/levevilkaar/ligestilling/ligestillingswebsite#1

Lov om aktiv beskæftigelsesindsats, kapitel 13:https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=184891#id6f63afe1-8668-49ab-87f1-072013ad641e

SFI (2016), Handicap beskæftigelse og uddannelse i 2016, https://www.sfi.dk/publikationer/handicap-beskaeftigelse-og-uddannelse-i-2016-13306/

Mål 10:

[20] Danmarks Regering (2017), *Handlingsplan for FN's Verdensmål*, side 32

[21] Verdens 2030 - Danmarks udviklingspolitiske og humanitære strategi, side 32

Mål 11:

[22] Danmarks Regering (2017), *Handlingsplan for FN's Verdensmål*, side 33

[23] Danmarks Regering (2017), *Handlingsplan for FN's Verdensmål*, side 33

[24] Danmarks Statistik (2017), 11.6.2 Annual mean levels of fine particulate matter (e.g. PM2.5 and PM10) in cities (population weighted), Statistical follow-up on the 2030-Agenda - Denmark

De Økonomiske Råd (2016), Kapitel II: Luftforurening, Vismandsrapport – Økonomi og Miljø 2016

Dansk Kompetencecenter for Affald og Ressourcer (DAKOFA) (2018), Fra byggeaffald til byggematerialer, http://csr.dk/fra-byggeaffald-til-bygge-materialer

[25] Verdens 2030 - *Danmarks udviklingspolitiske og humanitære strategi,* side 28

[26] Verdens 2030 - *Danmarks udviklingspolitiske og humanitære strategi,* side 5

Mål 12:

[27] Danmarks Regering (2017), *Handlingsplan for FN's Verdensmål*, side 17, 34

[28] Global Footprint Network: https://www.footprintnetwork

Bertelsmann Stiftung and Sustainable Development Solutions Network (Juli 2017), The SDG Index and Dashboards Report, http://www.sdgindex.org/assets/files/2017/2017-SDG-Index-and-Dashboards-Report--full.pdf

Danmarks Naturfredningsforening & WWF Verdensnaturfonden (dec. 2017), Biodiversitetsbarometer – Vurdering af Danmarks indsats for biodiversitet 2017, http://www.dn.dk/media/25152/biodiversitetsbarometer-2017.pdf

WWF International, Gland, Switzerland (2016), Living Planet Report 2016.

Risk and resilience in a new era, http://awsassets.panda.org/downloads/lpr_living_planet_report_2016.pdf

Nordic Council of Ministers (2017), Bumps on the Road to 2030

OECD, Public procurement, http://www.oecd.org/gov/ethics/public-procurement.htm

Konkurrence- og Erhvervsstyrelsen (2016), Status for offentlig konkurrence - *December 2016*

[29] Verdens 2030 - Danmarks udviklingspolitiske og humanitære strategi, side 25

Mål 13:

[30] Danmarks Regering (2017), Handlingsplan for FN's Verdensmål, side 35

[31] *Verdens 2030 - Danmarks udviklingspolitiske og humanitære strategi*, side 18

[32] *Verdens 2030 - Danmarks udviklingspolitiske og humanitære strategi*, side 24

Mål 14:

[33] Danmarks Regering (2017), *Handlingsplan for FN's Verdensmål*, side 36

[34] Danmarks Naturfredningsforening & WWF Verdensnaturfonden (dec. 2017), *Biodiversitetsbarometer – Vurdering af Danmarks indsats for biodiversitet 2017,* http://www.dn.dk/media/25152/biodiversitetsbarometer-2017.pdf

DTU (2015), Situationsbeskrivelse af den danske fiskeri-, akvakultur- og fiskeindustrisektor, http://orbit.dtu.dk/files/108552130/http_forskning.ku.dk_find_en_forsker_pure_files_135404267_IFRO_Rapport_237.pdf

Miljø- og Fødevareministeriet, Danmarks Havstrategi 2012, http://mst.dk/natur-vand/vandmiljoe/havet/havmiljoe/danmarks-havstrategi/

Novane (2016), Marine områder 2016,http://dce.au.dk/aktuelt/nyheder/nyhed/artikel/novana-rapport-for-marine-omraader-2016/

ICES Ecosystems Overview (2016), 6.1 Greater North Sea Ecoregion – Ecosystem overview, version 2, 13. May 2016, http://www.ices.dk/sites/pub/Publication%20Reports/Advice/2016/2016/Greater_North_Sea_Ecoregion-Ecosystem_overview.pdf

http://www.ices.dk/community/advisory-process/Pages/Latest-Advice.aspx - GIVER INGEN MENING – ER BARE ET OVERBLIK

Index Initiative (2017), Seafood Stewardship Index, https://www.indexinitiative.org/publications/seafood-stewardship-index/

WWF Living Blue Planet Report 2015, Living Blue Planet Report – Species, habitats and human well-being http://ocean.panda.org/media/Living_Blue_Planet_Report_2015_Final_LR.pdf

Mål 15:

[35] Danmarks Regering (2017), Handlingsplan for FN's Verdensmål, side 17

[36] Verdens 2030 - Danmarks udviklingspolitiske og humanitære strategi, side 26

[37] The clearing-house mechanism of the convention on biological diversity information submission service, Financial Reporting Framework: Repor-

ting on baseline and progress towards 2015, https://chm.cbd.int/database/record/206344

Den Danske Rødliste, Wind, P. & Pihl. S. (red.): Den danske rødliste. - Danmarks Miljøundersøgelser, Aarhus Universitet, [2004]-. redlist.dmu.dk (opdateret april 2010)

Mål 16:

[38] Danmarks Regering (2017), *Handlingsplan for FN's Verdensmål*, side 18

[39] Danmarks Regering (2017), *Handlingsplan for FN's Verdensmål*, side 38

Mål 17:

[40] Danmarks Regering (2017), *Handlingsplan for FN's Verdensmål*, side 39

[41] Verdens 2030 - *Danmarks udviklingspolitiske og humanitære strategi,* side 29

[42] Addis Tax Initiative (2015), Financing for Development *Conference The Addis Tax Initiative – Declaration*, https://www.addistaxinitiative.net/documents/Addis-Tax-Initiative_Declaration_EN.pdf

OECD Stat, *Table II.1. Statury corporate income tax rate*, http://stats.oecd.org/index.aspx?DataSetCode=TABLE_II1# ,

Eurodad (2017), Tax Games: the race to the bottom – *Europe's role in supporting an unjust global tax system, side 14, figure 1*

FORFATTERE

92-gruppen
Forum for Bæredygtig Udvikling

GLOBALT FOKUS
Folkelige organisationers udviklingssamarbejde

AMNESTY INTERNATIONAL

IMS INTERNATIONAL MEDIA SUPPORT

PLAN INTERNATIONAL

BØRNEfonden

AIDS FONDET

Danmarks Naturfredningsforening

MELLEMFOLKELIGT SAMVIRKE actionaid

DET ØKOLOGISKE RÅD
Fremtidens miljø skabes i dag

FOLKEKIRKENS NØDHJÆLP
actalliance

GLOBALT FOKUS
Folkelige organisationers udviklingssamarbejde

GLOBALE SENIORER

OXFAM IBIS

kvinderådet

GREENPEACE

care
JO FUR · JO BEDRE

KVINDERNES U-LANDSUDVALG

SEX & SAMFUND

VedvarendeEnergi

WWF

EKSTERNE BIDRAG

Dansk Journalistforbund
Medier & kommunikation